

Door Feynman (GeenStijl)

Rutte 3 zoekt geschoolde en ervaren bouwvakkers die Rutte 1 is vergeten op te leiden, en Rutte 2 is vergeten in te werken

Het gasverbod bleek niet doorgerekend. Niet alleen de schuld van onze ministers, want het CPB en PBL vonden de visie zo marginaal en vaag dat ze niets konden. Wat wil het kabinet, hoe ziet het subsidiemodel eruit en voor welke beslissing staan burgers en bedrijven straks? Daar haken de rekenmeesters al af. Het is ook wel een forse uitdaging:

Duizend woningen per dag van het gas af, gedurende dertig jaar voor maximaal € 75.000 per stuk. Dat zijn projecten die zo omvangrijk zijn dat neveneffecten in de rest van de economie door belastingdruk, koopkrachtdaling of liquiditeitsproblemen niet meer verwaarloosbaar zijn. Alle oude gegevens, aannames en modellen kunnen het raam uit.

Direct daarna ontstaat een ongenoemd probleem, de prijsstabiliteit van materiaal en personeel. Nu heeft niemand in de bouw tijd. Aannemers reageren met offertes die een paar keer over de kop gaan, omdat ze het sowieso niet zelf kunnen doen. Anderen reageren niet meer, geven geen prijs en sturen al helemaal geen duidelijke offerte. Beunhazen hebben vrij spel.

Om in die overvraagde marktsituatie een megalomaan bouwplan te organiseren vanuit Het Torentje is echt bizar. De premier komt uit een liberale ondernemerspartij, maar concepten zoals, oververhitting van een arbeidsmarkt dankzij overheidsingrijpen, prijselasticiteit en als iets op is, is het niet te koop, gaan zijn voorstellingsvermogen te boven.

De overheid had tijdens de vorige recessie anticyclisch alle woningen moeten isoleren. Toen lagen de aanneemprijzen laag en had de overheid stevig kunnen besparen op uitkeringen, omscholing en bureaucratie. Ruim 230.000 bouwvakkers waren werkloos. Mede door de verhuurdersheffing, waardoor zelfs woningbouwcoöperaties gedwongen werden cyclisch minder te bouwen.

De regering versterkt op deze manier bij haar eigen bouw en de sociale woningbouw conjunctuurbewegingen en is daarmee verantwoordelijk voor economische instabiliteit en kapitaalvernietiging. Het gebrek aan loyaliteit vanuit de bouw en de staat zette veel kwaad bloed. Mensen die toen de sector hebben verlaten, zie je niet meer terug.

De instroom van de jeugd blijft ook achter. Rutte 3 zoekt geschoolde en ervaren bouwvakkers die Rutte 1 is vergeten op te leiden, en Rutte 2 is vergeten in te werken. De oude generatie is gevlogen, de nieuwe treed niet aan. Vrouwen maken niet in negen maanden 230.000 gezonde bouwvakbabies, laat staan een gecertificeerde installateur.

Wie de kosten van het gasverbod wil bepalen, zal moeten weten tot welke idiote hoogte uurtarieven zullen exploderen. Het is een beetje lastig onderhandelen over primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, als er niemand reageert op een vacature. Je kan immers ook niet voorspellen wat morgen een brood kost in Venezuela.

De prijsontwikkeling wordt geschat vanuit de vraagontwikkeling en aanbodontwikkeling. De vraag in de bouw stijgt al door immigratie, ouderen die langer thuis (moeten) wonen, extra alleenstaanden en daar komt dit gasverbod bovenop. Het aanbod stagneert door vergrijzing, definitieve uitstroom en een nieuwe generatie die vergroeit is aan een smartphone en "iets" op kantoor wil doen.

Binnen de Europese Unie kunnen dan gemakkelijk buitenlandse arbeiders worden ingevlogen. Dat betekent alleen dat het plannetje nog een slagje duurder wordt, omdat Nederland dan arbeid importeert en euro's exporteert. Dat geld vloeit veel minder via de middenstand terug de Nederlandse economie in, om netjes terug te keren bij onze fiscus. De rekenmeesters moeten niet alleen kijken naar de kosten van de bouwmaterialen, maar ook een inschatting van dertig jaar loonontwikkeling bij een compleet uitgeputte binnenlandse arbeidsmarkt. Vervolgens een inschatting waar die lonen naartoe gaan: Bij

onze middenstand, of opgestuurd naar familie in het buitenland om gedeeltelijk te eindigen bij hun fiscus daar.

Het lukte de politiek en hun rekenmeesters al niet om te voorspellen dat de inflatie hoger zou zijn dan de ontwikkeling van de cao-lonen, waardoor een hoop Nederlanders midden in deze bubbel erop achteruitgaan. Een jaar vooruitdenken is al achter de horizon, laat staan dertig. De coalitie weet nog minder dan de oppositie. Welkom in het land der blinden. Macro-economisch is dit milieuplan niet door te rekenen, maar dat maakt haar impact niet minder. Het is groter dan een beslissing om lid te worden van de EU of de beslissing de euro in te voeren. Zomaar twee andere stappen die ook zonder basis genomen zijn. Het is tekenend voor een politiek tijdperk waarin alleen een religieuze overtuiging in de eigen ideologie richting geeft.

Wat ik nog veel erger vind is de tunnelvisie op deze oplossing. Men neemt aan dat de rest van de wereld ook meedoet. Men neemt aan dat het klimaat dan netjes op tijd terugveert, men neemt aan dat de dijken niet hoger hoeven. Plan A zal lukken, het versterkte broeikaseffect is reversibel, de hele wereld zal meewerken. Dat zou voor het eerst in de geschiedenis van de VN zijn.

De meeste kosten van dit gasverbod zitten helemaal niet in de overstap. Die zitten in de verborgen kosten van een ontbrekend plan B. Een plan dat zowel natuurlijke en onnatuurlijke klimaatverandering als gegeven accepteert, en onze samenleving daarop voorbereid. Blind vertrouwen in preventie laat ons bij structurele calamiteiten als slachtoffer achter. Kijk niet alleen naar de kosten om iets te doen, kijk ook eens naar de kosten van niets doen.